

Posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP

10 lutego br. odbyło się posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP. Obecni byli:

Bożenna Bojar, Danuta Brzezińska, Jadwiga Chruścińska, Stanisław Czajka, Anna Grzechnowska, Dariusz Kuźmina, Janusz Nowicki, Barbara Sosińska-Kalata, Elżbieta Stefańczyk, Jacek Wojciechowski, Jan Wołosz, Grzegorz Zegadło.

Spotkanie prowadził przewodniczący Rady prof. **Jacek Wojciechowski**. Na początku przewodnicząca SBP **Elżbieta Stefańczyk** wręczyła akty powołania do Rady nowym członkom: p. **Danucie Brzezińskiej** z Bydgoszczy, reprezentującej bibliotekarstwo szkolne oraz p. **Grzegorzowi Zegadło** dyr. MiPBP w Pruszkowie. Następnie poinformowała o pracach nad realizacją *Strategii SBP na lata 2010-2021*. Jednym z ważniejszych zadań będzie stworzenie samodzielnego portalu internetowego. Szerzej przedstawiła planowany charakter portalu i propozycje jego wykorzystania do usprawnienia działalności wydawniczej (przewiduje się m.in. utworzenie sklepu internetowego), a także informacje o grantach na czasopisma jakie otrzymaliśmy w 2009 r. i jakie mamy nadzieje otrzymać w 2010 r. Poinformowała także Radę o planowanych zmianach kadrowych w wydawnictwie SBP.

W kolejnym punkcie porządku obrad dyr. **J. Nowicki** dokonał podsumowania działalności wydawniczej SBP w 2009 roku; wydaliśmy w tym okresie 15 książek, wszystkie czasopisma ukazywały się regularnie. Nasze największe zmartwienie to niskie nakłady czasopism. Najbardziej niepokoi spadek nakładu *Poradnika Bibliotekarza*, pomimo wydania wkładek tematycznych, wysoko ocenionych w środowisku. W związku z tą sytuacją **E. Stefańczyk** zwróciła się z prośbą do terenowych ogniw SBP o wsparcie prenumeraty i czytelnictwa literatury fachowej. Wydawnictwo SBP opracowało atrakcyjny system rabatów.

Przechodząc do omówienia Planu wydawniczego na rok 2010, dyr. **J. Nowicki** zwrócił uwagę, że w bieżącym roku zostanie wydanych kilka bardzo ciekawych pozycji, które mogą być hitem wydawniczym. Należą do nich m.in. publikacje: G. Leszczyński - *Bunt czytelników. Proza inicjacyjna netgeneracji*, B. Howorka, *Biblioteka i prawo. Podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek*, J. Papuzińska, *Mój bazar. Studia i szkice o literaturze dziecięcej*. Ogółem przewiduje się wydanie w serii Nauka - Dydaktyka - Praktyka - 6 pozycji, w serii Propozycje i Materiały - 7 pozycji, w serii FO-KA - 4 pozycje, w serii Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza - 2 pozycje, w serii Bibliotekarze Polscy we wspomnieniach współczesnych - 1 pozycję.

Dyrektor **J. Nowicki** przedstawił również propozycję wydawania nowej serii: *Biblioteki - dzieci - młodzież*, której pomysłodawcą jest prof. **J. Wojciechowski**. Szczegóły serii - koncepcja merytoryczna i programowa - ustalone będą w I. kw. br. W dyskusji odniesiono się pozytywnie do tego pomysłu. Stwierdzono, że seria na rynku może znaleźć sporo czytelników ponieważ brakuje popularnych publikacji o charakterze warsztatowym dla bibliotekarzy (poradników, mat. szkoleniowych).

W sprawie pozostałych propozycji z planu wydawniczego zgłoszono kilka uwag, m.in. zakwestionowano sens wydawania *Podręcznego słownika bibliotekarza*, po dyskwalifikacji części informatycznej.

W kolejnym punkcie porządku obrad, **E. Stefańczyk** i prof. **D. Kuźmina**, poinformowali zebranych o projekcie współpracy SBP i IINiSB UW w zakresie digitalizacji czasopism naukowych *Przegląd biblioteczny, Zagadnienia Informacji Naukowej*, a także organizacji warsztatów edukacyjnych z zakresu digitalizacji.

W dalszej części spotkania dyskutowano na temat możliwości zwiększenia czytelnictwa czasopism i książek SBP. Redaktor **J. Wołosz** zwrócił uwagę, że wydawanych jest zbyt dużo książek z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej a brak jest popularnych użytkowych publikacji typu poradnikowego. Prof. **B. Sosińska-Kalata** zaproponowała zwrócenie się do byłych wykładowców CEBID-u o pomoc w tej sprawie. Aprobując propozycję, prof. **J. Wojciechowski** zasugerował zamówienie cyklu artykułów do miesięczników i ewentualnie stworzenie z nich później poradnika.

Podsumowując obrady, przewodniczący Rady, prof. **J. Wojciechowski** stwierdził, że:

- w sytuacji bardzo niskiego poziomu czytelnictwa literatury fachowej, działalność wydawnicza Stowarzyszenia nie jest w stanie zapewnić mu odpowiednich środków na utrzymanie, jeśli nie będzie aktywizacji jego członków w popieraniu i popularyzowaniu publikacji
- musimy szukać dodatkowych przychodów; nadzieje daje nowa seria BIBLIOTEKI- DZIECI- MŁODZIEŻ, jeśli książki będą „trafione” i zdołamy dotrzeć do środowiska bibliotek szkolnych
- należy wzmocnić działalność promocyjną i poszukać nowych metod dotarcia do czytelników
- nieustannie trzeba dbać o utrzymanie wysokiej jakości merytorycznej i naukowej publikacji, czemu służą recenzje przygotowywanych wydawnictw

Zmiany w ustawie o obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym - stanowisko bibliotek

1 lutego br. w siedzibie Biblioteki Narodowej odbyło się kolejne spotkanie grupy roboczej pracującej nad zmianami w ustawie o egzemplarzu obowiązkowym. Poniżej przedstawiamy stanowisko bibliotek w tej sprawie:

„Drukowany EO książek i czasopism odegrał kluczową rolę w budowie zasobów największych polskich bibliotek i archiwizacji polskiego piśmiennictwa, jak również we wsparciu dydaktyki akademickiej i badań naukowych. Nadal jest podstawowym źródłem wpływu w bibliotekach, otrzymujących na mocy Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania. Środowisko biblioteczne przyjęło do wiadomości konieczność zmian w ustawie o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z dn. 7 listopada 1996 r. i zastąpieniu części egzemplarzy analogowych postacią elektroniczną. Czynniki, które wpłynęły na podjęcie dyskusji o zmianach w obowiązującej obecnie ustawie o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych są m.in.: zmiany technologiczne i rosnąca popularność publikacji w postaci elektronicznej, znacznie krótszy czas dostępu do publikacji cyfrowych oraz szczupłość magazynów bibliotecznych i ogromne koszty budowy nowych pomieszczeń magazynowych służących przechowywaniu zbiorów w postaci analogowej

Zmiany w sposobie dostarczania egzemplarza obowiązkowego do bibliotek są możliwe wyłącznie w warunkach stworzenia cyfrowej alternatywy, funkcjonalnej z punktu widzenia czytelników i bezpiecznej technologicznie dla zapewnienia ciągłości i spójności polskich zasobów bibliotecznych. Istotnym elementem zmian jest również objęcie egzemplarzem obowiązkowym nowych typów publikacji, które nie zostały uwzględnione w Ustawie o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

Egzemplarz obowiązkowy powinien objąć następujące typy publikacji, wytworzonych i rozpowszechnianych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej:

1. dokumenty piśmiennicze, jak: książki, broszury, gazety, czasopisma i inne wydawnictwa ciągłe, druki ulotne, afisze,
2. dokumenty graficzne i graficzno-piśmiennicze, jak: mapy, plakaty, plany, wykresy, tabele, rysunki, ilustracje, nuty,
3. dokumenty audiowizualne utrwalające dźwięk, obraz lub obraz i dźwięk, jak: płyty, taśmy, kasety, przezroczka, mikrofilmy, mikrofisz,
4. dokumenty elektroniczne, rozpowszechniane na nośnikach fizycznych oraz dostępne online,
5. strony internetowe z domeny .pl.

Bibliotece Narodowej w Warszawie i Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie będzie przekazywane po dwa egzemplarze obowiązkowe publikacji w postaci analogowej, z obowiązkiem wieczystej archiwizacji. Bibliotece Sejmowej w Warszawie - po jednym egzemplarzu obowiązkowym dzienników urzędowych organów administracji rządowej. Wojewódzkie biblioteki publiczne będą

otrzymywały po 1 egz. publikacji, wydawanych na terenie województwa. Ponadto Bibliotece Narodowej, prowadzącej Centralne Repozytorium Elektronicznego Egzemplarza Obowiązkowego, przekazywana będzie ponadto jedna kopia każdej publikacji w postaci elektronicznej.

Projekt, realizacja i wdrożenie Centralnego Repozytorium e-EO, umieszczonego w Bibliotece Narodowej – centrum kompetencji w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych, wymaga finansowania ze środków pozostających w dyspozycji Państwa oraz koordynacji i nadzoru przez komitet sterujący, w którym obok przedstawicieli wykonawcy zasiądą zewnętrzni eksperci, reprezentujący oba resorty: kultury oraz nauki i szkolnictwa wyższego.

Dostęp do e-EO powinien być gwarantowany dla bibliotek uniwersyteckich (w rozumieniu tradycyjnym), Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, Książnicy Pomorskiej w Szczecinie oraz Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Proponowane zasady udostępniania: jeden dostęp w każdej bibliotece w danej jednostce czasu, z dowolnego komputera identyfikowanego jako pracujący w sieci danej biblioteki, z możliwością kopiowania w zakresie dopuszczanym przez prawo autorskie. W celu ochrony i umożliwienia zdefiniowania i rozpoznania źródła kopii publikacje będą znakowane (metody DRM, steganografia np. niewidoczne dla człowieka cyfrowe znaki wodne, itp). Transmisja chronionej zawartości do terminala będzie zaszyfrowana.

W ramach zapewniania bezpieczeństwa administracyjno-proceduralnego zostaną wypracowane i stale nadzorowane: polityka bezpieczeństwa, ściśle zdefiniowane zakresy odpowiedzialności, wsparcie wszystkich stosowanych technologii oraz rozwiązań odpowiednimi procedurami opisującymi zasady ich poprawnego i bezpiecznego funkcjonowania. Polityka bezpieczeństwa będzie dokumentem opisującym cele, strategię i działania, które określają, w jaki sposób aktywa systemu informacyjnego są zarządzane, chronione i rozpowszechniane w Bibliotece Narodowej i jej systemach informatycznych. Polityka ta będzie dotyczyła zarówno aspektów bezpieczeństwa teleinformatycznego, jak i bezpieczeństwa fizycznego. Ryzyko w systemie będzie przedmiotem analizy i zarządzania.

Bezpieczne mechanizmy dostępu do zasobów zrealizowane będą przez mechanizmy kontroli dostępu, izolacji, segmentacji, ochrony styków międzysieciowych, zapewnienie silnych mechanizmów identyfikacji i uwierzytelniania użytkowników. Zagadnienia te zająć się z kwestiami występującymi w obszarze bezpieczeństwa danych i transmisji.

Bezpieczeństwo danych i transmisji zrealizowane będzie przez zapewnienie wiarygodnych mechanizmów poufności danych zarówno przechowywanych na nośnikach, jak i bezpieczeństwo transmisji np. poprzez stworzenia wydzielonej bezpiecznej infrastruktury telekomunikacyjnej czy zapewnienie mechanizmów poufności w warstwie aplikacji.

c.d.: zmiany w ustawie o obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym - stanowisko bibliotek

Proponowana konfiguracja sprzętowo-programowa zapewnia bezpieczeństwo systemu na kilka sposobów:

- Dla zapewnienia skutecznych mechanizmów ochrony i kontroli dostępu na styku z siecią Internet w centrum podstawowym jak i w centrum zapasowym zostaną umieszczone przegrody typu firewall.
- Dla zapewnienia odporności na ataki oraz wysokiego poziomu bezpieczeństwa, pomiędzy firewallem, a serwerem aplikacyjnym zostanie umieszczona (pracująca w trybie In-line) sonda systemu IPS odpowiedzialna za kontekstowa kontrolę treści przesyłanych do serwera aplikacyjnego przez wykrywanie prób ataków, które są ukryte w dozwolonym ruchu przychodzącym na akceptowanych portach akceptowanych ze względu na udostępnione usługi systemu).
- SSL – komunikacja poprzez Internet odbywa się za pomocą protokołu HTTPS (czyli transmitowane dane są zaszyfrowane).
- Silne uwierzytelnianie – dostęp do maszyn webowych i aplikacyjnych za pomocą logowania opartego o token.
- System DRM (ang. Digital Rights Management) – aby zapewnić, że publikacje chronione zostaną odczytane

tylko i wyłącznie na uprawnionych terminalach zostanie zaprojektowany system DRM, wymagający „grubego klienta” po stronie aplikacji i przekazujący zaszyfrowaną postać publikacji możliwą do odszyfrowania jedynie na danym terminalu.

Strony internetowe z domeny .pl będą pozyskiwane przez Bibliotekę Narodową drogą harvestowania za pomocą oprogramowania zalecanego przez International Internet Preservation Consortium i przechowywane w Centralnym Repozytorium Elektronicznego Egzemplarza Obowiązkowego.

Wdrożenie projektu e-EO powinno być poprzedzone analizą kosztów projektu (serwery w BN, nowe etaty, opracowanie danych, archiwizacja itp.) w porównaniu z kosztami EO tradycyjnego, z punktu widzenia Państwa (czyli bibliotek).

Do czasu zatwierdzenia nowego projektu ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych biblioteki postulują pozostawienie status quo w zakresie liczby drukowanych EO, przekazywanych zgodnie z obowiązującą ustawą.”

Opinia SBP nt. otwartych modeli komunikacji naukowej

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, w odpowiedzi na prośbę Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przygotowało opinię nt. propozycji zakresu ekspertyzy zamawianej przez MNiSW "Otwarte modele komunikacji naukowej w Polsce". Czytamy w niej m.in.:

"Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez MNiSW na rzecz propagowania w Polsce idei Otwartej Nauki. Biblioteki od kilkunastu już lat i to w coraz szerszym zakresie współpracują w trybie dzielenia się pracą i wspólnego wykorzystywania jej efektów przy użyciu nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Dobrym przykładem jest tu współpraca w zakresie budowania katalogu centralnego NUKAT, jako źródła centralnej informacji o zasobach bibliotek oraz gotowych opisów, otwartego do powszechnego wykorzystania w katalogach bibliotecznych, a także współpraca bibliotek w zakresie budowania i udostępniania zasobów cyfrowych.

Generalnie w zakresie ekspertyzy zabrakło uwzględnienia bibliotek jako istotnego elementu zaplecza nauki, a więc brakuje uwzględnienia analizy istniejących w Polsce zbiorów informacji o publikacjach (katalogów bibliotecznych) i ich powiązania z zawartością repozytoriów oraz kolekcji cyfrowych. W opisach katalogowych mogą być i zawierane są adresy dostępu do postaci cyfrowych danych publikacji, jest to zatem jedna z istotnych metod dostępu do poszukiwanych treści.

W projektowaniu otwartych modeli komunikacji naukowej w Polsce należy położyć szczególny nacisk na zastosowanie rozwiązań zgodnych z międzynarodowymi standardami, które gwarantują wymianę danych, możliwość przenoszenia i udostępniania ich w innych standardowych formatach, aby były dostępne i czytelne z każdego komputera i dla każdego użytkownika na świecie i dla każdej poważnej wyszukiwarki.

Nie można także zapominać o braku Polskiego Katalogu

Składowego Książek (ogólnopolskiej bazy informacji o nowościach i zapowiedziach wydawniczych), który powinien dawać pierwszy, wczesny sygnał o wydawanej publikacji. Informacja o niej powinna się w pewnym momencie spotykać z informacją nt. postaci cyfrowej danej informacji.

Zwracamy uwagę, iż wiele zasobów naukowych wciąż pozostaje i jest publikowanych w postaci niecyfrowej i wobec braku dostępu on-line do nich należy przynajmniej zadbać o spójną, pełną informację o nich i dostępie do nich.

Nie istnieje również ogólnopolski system wspomagający i ułatwiający obsługę dostarczania niezbędnych naukowcom artykułów i publikacji, zwłaszcza w postaci niecyfrowej (w ramach tzw. wypożyczeń międzybibliotecznych).

Realizacja idei otwartej nauki powinna uwzględniać zarówno informacje o publikacjach jak i wszystkie uwarunkowania zmierzające do jak najpełniejszego ogłaszania tych publikacji (wyników badań, artykułów, prac naukowych, książek itp.) w Internecie.

Warto także wziąć pod uwagę dostarczanie tych wszystkich zasobów informacyjnych użytkownikom w jak najprostszej do przeszukania, oceny i wykorzystania formie. Realizowana pod patronatem i ze środków MNiSW Wirtualna Biblioteka Nauki jest dobrym krokiem w tym kierunku, należy jednak rozważyć uzupełnienie jej o obecnie nieuwzględnione bazy takie jak NUKAT oraz zastosowanie w niej już gotowych, nowoczesnych, wyposażonych w niezbędne funkcje (np. opcje tworzenia zestawień bibliograficznych) narzędzi do zbiorczego przeszukiwania, prezentacji i wykorzystywania zasobów dostarczanych przez WBN. W przeciwnym przypadku użytkownicy nie wykorzystają w pełni udostępnionych im zasobów."

Szczegółowe uwagi i propozycje dostępne są pod adresem:

<http://www.ebib.info/content/view/2432/201/>

Szanowne Koleżanki, Szanowni Koledzy Bibliotekarze

Zbliża się okres rozliczeń podatkowych. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, będąc organizacją pożytku publicznego, ma prawo do korzystania z dobrowolnych odpisów od podatku dochodowego osób fizycznych i prawnych w wysokości 1%. Uzyskane w ten sposób fundusze wspomogły w latach ubiegłych m.in. realizację ogólnopolskiego programu Tydzień Bibliotek oraz organizację konferencji i seminariów poświęconych najistotniejszym zagadnieniom bibliotekarstwa polskiego. Wszystkim dotychczasowym darczyńcom serdecznie dziękuję.

W tym roku ponownie zwracam się z prośbą o dokonanie odpisów 1% za rok 2009 na rzecz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Apeluję do środowiska bibliotekarskiego o włączenie się w kampanię 1% na rzecz SBP. Wszystkim ofiarodawcom, którzy zdecydują się wesprzeć w ten sposób działalność Stowarzyszenia serdecznie dziękuję. **Zgromadzone środki przeznaczone będą na cele służące środowisku bibliotekarskiemu.**

Będę wdzięczna również za rozpropagowanie niniejszego apelu wśród swoich znajomych, pracowników i przyjaciół.

**Elżbieta Stefańczyk,
Przewodnicząca SBP**

Nowości wydawnicze

„Bibliotekarze warszawscy zmarli w l. 1997-2007”

Pr. zb. pod redakcją M. Lenartowicz
Tom zawiera biogramy dziewiętnastu bibliotekarzy związanych ze środowiskiem warszawskim pracujących w Bibliotece Narodowej, Bibliotece Uniwersyteckiej oraz Bibliotece „na Koszykowej”. Byli to ludzie w większości z poważnym dorobkiem naukowym, a także ci, którzy pracowali bezpośrednio z czytelnikami. Znajdziemy tu tak wybitnych ludzi jak np. J. Ankudowicz, R. Cybulski, A. Kłossowski, A. Paluszkiewicz czy H. Sawoniak, którzy swą działalnością zasłużyli się całemu polskiemu bibliotekarstwu.

Biblioteka w Warszawie
wspomnienia
współczesnych

BIBLIOTEKARZE
WARSZAWSKY

ISBN 978-83-7441-1-1

Komunikat Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego

Zespół Historyczno – Pamiętnikarski przy Oddziale Warszawskim SBP informuje, że rozpoczęte zostały prace nad opublikowaniem kolejnego tomiku wspomnień w serii „Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych”. Poświęcony on będzie szczególnie zasłużonym bibliotekarzom, którzy zmarli w ostatnich latach.

W związku z powyższym przewodnicząca SBP - Elżbieta Stefańczyk zwróciła się do struktur Stowarzyszenia z prośbą o wskazanie osób, które wniosły znaczący wkład w rozwój bibliotek i powinny zostać umieszczone w przygotowywanej publikacji.

Rabaty na wydawnictwa SBP

Zachęcamy do prenumeraty zbiorowej naszych czasopism dla bibliotek i bibliotekarzy. **Oferujemy korzystne rabaty** na *Bibliotekarza*, *Poradnik Bibliotekarza*, *Przegląd Biblioteczny*, w zależności od liczby egzemplarzy: **3-6 egz. - 10%, 7-9 egz - 15%, powyżej 10 egz. - 20%**

Na książki i wydawnictwa SBP przy zamówieniach zbiorczych (powyżej 10 egzemplarzy jednego tytułu) proponujemy rabat w wysokości **20%**. Oferta obejmuje czasopisma i książki wydane dotychczas, a także prenumeratę na 2010 r.

Zamówienia przyjmuje - Dział Promocji i Kolportażu:

tel. 22 825-50-24; fax 22 825-53-49;
e-mail: sprzedaz@sbp.pl

Zaprosili nas

2 luty - Dom Spotkań z Historią na przegląd filmów czeskiej Nowej Fali

4 luty - Korporacja Halart na spotkania z autorami książek

5 luty - galeria „Delikatesy” na wystawę „Pollywood” Julii Zborowskiej oraz **27 lutego** - spotkanie z poetką Barbarą Pogaćnik

13 luty - Polskie Towarzystwo Wydawców Książek i Skwer - Filia Centrum Artystycznego *Fabryka Trzciny* na Warszawski kiermasz książek

18 luty - Centrum Informacji im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego na spotkanie pt. *Kobiety w życiu Józefa Piłsudskiego* oraz **25 luty** na spotkanie z Janem Henem - autorem książki *dziennik na nowy wiek*

18 luty - Książnica Beskidzka na uroczystość otwarcia wystawy fotografii Adama Bujaka

EKSPRES ZG SBP

opracowanie i redakcja:

Dr Anna Grzecznowska - dyrektor Biura ZG SBP - tel. (22) 825-83-74, e-mail: biuro@sbp.pl

Konrad Stepanajtys - pracownik Biura ZG SBP. - tel.: (22) 825-54-25

fax: (22) 825-53-49, adres: Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa

serwis informacyjny SBP: <http://www.ebib.info>

Wszelkie zamówienia prosimy składać w Dziale Promocji i Kolportażu

Kontakt: tel. (22) 825-50-24; fax (22) 825-53-49; e-mail: sprzedaz@sbp.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania materiałów oraz wprowadzania zmian – bez porozumiewania się z autorem.

Biuletyn wydaje się do użytku wewnętrznego.